

Irena Gorenak
SODELOVANJE KRIMINALISTOV
S CENTRI ZA SOCIALNO DELO

UVOD

Sodelovanje in odnosi med posamezniki in organizacijami so v vsakdanjem življenju izjemno pomembni za njihov obstoj in uspešnost. Uspešnost pa je cilj tako posameznikov kot organizacij. Na sodelovanje in odnose med posamezniki in organizacijami vplivajo različni dejavniki. Sodelovanje in odnosi med drugim temeljijo na komuniciranju.

Tako kot je za razumevanje med ljudmi pomembno komuniciranje, je pomembno za uspeh posamezne organizacije komuniciranje v organizaciji in komuniciranje organizacije z okoljem. Komuniciranje v organizaciji je pomembno za doseganje podpore zaposlenih ciljem organizacije. Komuniciranje organizacij z okoljem pomaga organizacijam prepoznati najpomembnejše dejavnike okolja, ki lahko posredno ali neposredno vplivajo na njihovo delo.

Mnoge organizacije so zaradi narave svojega dela odvisne od komuniciranja, zlasti od komuniciranja z okoljem, saj za opravljanje svoje dejavnosti potrebujejo podporo in sodelovanje javnosti, zato je še toliko pomembnejše njihovo komuniciranje s posameznimi javnostmi, zlasti s skupnostmi, kjer opravljajo delo. To velja tudi za policijo in centre za socialno delo.

V pričujočem prispevku govorimo o sodelovanju in odnosih med kriminalisti in delavci centrov za socialno delo. Posebno pozornost namenjamo oceni interpersonalnih kompetenc kriminalistov in uporabe komunikacijskih slogov kriminalistov pri komuniciranju s predstavniki centrov za socialno delo in vplivu teh dejavnikov na sodelovanje in odnose med kriminalisti in delavci centrov za socialno delo.

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

Sodelovanje med posamezniki in organizacijami je pomembno za uspešno delo in reševanje problemov. O sodelovanju organizacij govori Ury (1998) in ugotavlja, da je sodelovanje nujnost na vseh področjih tako med organizacijami kot med zaposlenimi v organizacijah. Več avtorjev (Lauffer 1984, Trunk - Širca, Tavčar 1998, Shockley-Zalabakova 1999) ugotavlja, da se morajo organizacije odzivati na vplive iz okolja, da organizacije in udeleženci iz okolja sodelujejo, da bi dosegli svoje cilje ali cilje organizacije, in da s sodelovanjem oblikujejo in soustvarjajo dogodke znotraj organizacij in v okolju.

Na sodelovanje in odnose organizacij z okoljem vplivajo različni dejavniki. Mosley, Pietri in Megginsson (1996) med dejavnike, ki vplivajo na odnose in sodelovanje organizacij z okoljem, prištevajo politične, ekonomske, socialne, tehnološke in internacionalne dejavnike. Po njihovem mnenju gre pri političnih dejavnikih za vpliv politike na uspešnost organizacije, pri ekonomskih dejavnikih gre za vprašanje, ali je organizacija v vzponu ali zastoju ali nazaduje, pri socialnih dejavnikih gre za vprašanje velikosti, starosti, spola populacije oziroma za vprašanje spreminjanja odnosa do posameznih stvari, okolja, varnosti, potreb itn. Pri tehnoloških dejavnikih gre za vprašanje razvoja tehnologije, avtomatizacije delovnih in drugih procesov in vedno večjega uvajanja računalnikov. Pomembni so tudi internacionalni dejavniki, ki imajo širši vpliv na ekonomijo držav.

Tudi Vechio (2000) govori o sodelovanju in odnosih organizacij z okoljem in ugotavlja, da so spremembe v okolju organizacij navadno vidne in znane. Organizacija se lahko na spremembe pripravi in doseže pozitivne učinke, če se na spremembe ne pripravi, pa lahko zaide v težave.

SODELOVANJE MED POLICIJO IN CENTRI ZA SOCIALNO DELO

Bric (1994) ugotavlja, da policija ni edina odgovorna za ljudi na cesti, zato se je v številnih državah pri reševanju socialnih problemov uveljavilo tesno sodelovanje med socialnimi in zdravstvenimi službami in policijo. Vodopivec (1959, v Palmer, Pagon 2002) meni, da določenih družbenih pojavov ne moremo reševati delno, po pristojnostih posameznih služb, marveč le kompleksno, z močno medsebojno koordinacijo služb. Tudi Lobnikar in Pagon (1995) poudarjata pomen sodelovanja med posameznimi sistemi, torej tudi med policijo in socialnimi službami. Pravita, da bi bilo prav, da si policija učinkovito izmenjuje podatke s temi službami ter da si prizna, da se ukvarja tudi in zlasti z dejavnostmi nekriminalne narave.

V nadaljevanju si pogledjmo nekaj raziskav različnih avtorjev, ki so raziskovali odnos in sodelovanje policijskih organizacij s centri za socialno delo.

Lobnikar in Pagon (*ibid.*) govorita o motečih dejavnikih, ki ovirajo delovanje policije na področju socialnega dela. To so:

- pomanjkanje priznanja za opravljeno delo,
- izolacija in ograditev od problemov, ki v temelju sodijo na področje socialnega dela,
- neprimerno in nezadostno izobraževanje in usposabljanje policije na področju socialnega dela in uslužnostnih dejavnostih, namenjenih skupnosti,
- blokiranje informacij, ki jih pri svojem delu zberejo policisti,
- prekrivanje in podvajanje ukrepov policije in institucij socialnega dela pri obravnavanju posameznega primera.

Koncilja (2002) je proučeval sodelovanje med policijo in centri za socialno delo. Ta odnos je ugotavljal na vzorcu 23 delavcev policije in 24 socialnih delavcev in delavk. Med drugim je ugotovil, da:

- policisti ne poznajo dovolj termina oziroma pomena servisnih dejavnosti policije,
- na sodelovanje policije in centrov za socialno delo ne vpliva neustreznost kadrovskih in socialnih resursov,
- sodelovanje obeh institucij vpliva na stanje javne varnosti,
- neposrednejše sodelovanje med policijo in socialnimi službami ne bi škodilo njihovemu

ugledu z vidika zaupnosti, učinkovitosti, operativnosti in ugleda organizacij,

- je sodelovanje policije in centrov za socialno delo dobro na področju otrok in mladoletnikov, na drugih področjih pa je zanemarljivo,
- je sodelovanje policije in centrov za socialno delo odvisno od zakonodaje in tudi od medsebojnega interesa organizacij,
- policisti in socialni delavci in delavke različno pojmujejo ovire za medsebojno sodelovanje,
- se delo policistov in socialnih delavcev, delavk pogosto prepleta, kar pa ne drži za sodelovanje,
- so policisti in socialni delavci, delavke bolj ali manj seznanjeni z ukrepi drugih institucij,
- policisti in socialni delavci, delavke nimajo ustreznih spodbud za sodelovanje.

Palmer in Pagon (2002) sta na vzorcu 94 policistov med drugim proučevala tudi odnos policistov do socialnih služb. Rezultati so pokazali veliko pripravljenost policistov za sodelovanje. Poročata, da so policisti prepričani, da so socialni delavci, delavke osebe, ki bi jih dokaj radi imeli ob sebi pri posredovanju v družinskih preprih. Ugotovila sta, da policisti menijo, da so socialni delavci, delavke tisti, ki bi jih najraje imeli ob sebi tudi pri opravljanju drugih nalog, kot so obravnavo mladoletnikov, pogovori z otroki in drugo. Policisti imajo po njihovih ugotovitvah razmeroma dobro mnenje o socialnih delavcih in delavkah.

KOMUNICIRANJE

»Komuniciranje je izmenjava informacij in enostranski tok informacij,« trdita Ule in Kline (1996: 53). Schramm (1963, v *op. cit.*: 54) trdi, da je mogoče opredeliti komuniciranje na različne načine, kot »prenašanje informacije, izmenjava idej ali kot oblikovanje skupnega ali enotnosti v mišljenju pošiljatelja in prejemnika sporočila«. Mumel (1998: 60) navaja, da »komuniciranje lahko najsplošneje opredelimo kot proces izmenjave informacij«. Po mnenju Rosengrena (2000) je komuniciranje proces tvorjenja pomenov. Pri tem je pomembno, kdo tvori pomeno ter kaj pomenijo. Pomeni so tisto, s čimer razumemo, razlagamo ali čutimo in na kar se odzivamo, ali kot trdi Burleson (1995: 576), je »komuniciranje osrednje orodje, s katerim ljudje zasledujejo in

izvajajo mnoge funkcije, ki so pomembne za ohranjanje odnosov. Odnosi torej odsevajo skupno, torej namensko vedenje akterjev v odnosih.« Foltz (1981: 5) pravi, da je »komuniciranje izmenjava informacij, zamisli in občutkov, navzdol, navzgor in v isti ravni organizacijskih linij«. Laswell (1960) pa pravi, da je komuniciranje proces prenašanja vsebine sporočila. Deli ga v sestavne dele: komunikator, vsebina, kanal, medij, prejemnik in učinek. Po Trčku (1998: 109) je »komuniciranje kompleksen in mnogovrsten proces pretoka informacij, ki ne nosi le sporočila o slovarskem pomenu uporabljenih besed ali o dejstvenih pojavih, ampak tudi o namenih, o izvorih in o odnosih med ljudmi, hkrati pa vedno potuje prek več kanalov«.

KOMUNIKACIJSKI SLOGI

Komuniciranje poteka tako na neverbalen kot na verbalen način, pri tem pa udeleženci komunikacijskega procesa uporabljajo različne komunikacijske sloge, prilagojene situaciji, ciljem, soudeleženi v komunikacijskem procesu in seveda okolju, v katerem komunikacija poteka. Sloge komuniciranja so proučevali različni avtorji (Satir 1972, Miller *et al.* 1988, Wetzler 1988, Shultz von Thun 1989, Brajša 1993, Howden 1994, Turk, Skalar 2001, Broderick 2004) in jih tudi različno poimenovali. Vsem pa je skupno to, da so svoja proučevanja komunikacijskih slogov vezali na vsebinski in odnosni vidik komunikacije med udeleženci komunikacijskega procesa in opazovali vpliv kulturnih razlik na slog komuniciranja. V nadaljevanju pogledjmo, kako so sloge komuniciranja poimenovali nekateri avtorji.

Satirjeva (1972) razlikuje pet slogov komuniciranja in navaja njihove značilnosti:

Spravljlivi slog. Pomembni so drugi, ne pa jaz in dejstva. Za ta slog je značilno, da skrbimo samo za druge in sebe dajemo v nič. Za dejstva se ne menimo, trudimo se, da bi ugajali, vsemu pritrjujemo, vse, kar drugemu ne bi bilo všeč, potlačimo, v vse privolimo. Pri tem slogu so pogosto uporabljene besede, ki omejujejo (samó, s pogojem, da ...) in pogojniki (bilo bi dobro, ko ...).

Obtožujoči slog. Pomemben sem jaz, ne pa drugi in dejstva. Za ta slog je značilno, da skrbimo samo zase, drugih ne cenimo. Dejstva nam niso pomembna, ničesar ne odobravamo, iščemo napake, smo izključujoči. Pri tem slogu so

pogosto uporabljena negativna vprašanja (zakaj nisi naredil ...?).

Racionalizirajoči slog. Pomembna so dejstva, ne pa jaz in drugi. Za ta slog je značilno zatrjevanje, da nismo pomembni ne mi in ne drugi, temveč samo dejstva. Pri tem slogu pogosto uporabljamo racionalne fraze (če bolje analiziramo ...), izogibamo se čustev, prevladujejo aktivni glagoli (vidimo, jasno je, da ...).

Indiferentni slog. Niso pomembna ne dejstva ne drugi ne jaz. Za ta slog je značilna nezavzetost in indiferentnost, govorimo veliko, a se zelo malo pogovarjamo, uporabimo veliko nepomembnih in nesmiselnih besed. Ta komunikacija je površinska, neresna, čvekaška, usmerjena k temu, da se izognemo resničnemu razgovoru in zblíževanju.

Kongruentni slog. Pomembni so drugi, dejstva in jaz. Za ta slog je značilna iskrenost in usklajenost, prizadevamo si izraziti sebe, razumeti druge, razumeti dejstva, uskladiti čustva mišljenje, govor in vedenje. Govorimo in vedemo se tako, kot mislimo in čutimo.

Miller in sodelavci (1988, v Brajša 1993) govorijo o šestih slogih komuniciranja, in sicer konvencionalnem, blažje kontrolirajočem, aktivno ostro kontrolirajočem, pasivno ostro kontrolirajočem, raziskovalnem in odkritem.

Schulz von Thun (1989, v Brajša 1993) razlikuje osem slogov komuniciranja in jih poimenuje prošnja za pomoč, ponujanje pomoči, samoomalovaževanje, agresivnost in omalovaževanje sogovornika, samopotrjevanje, kontroliranje sogovornika, samodistanciranje in komedijanstvo. Brajša (1993) sam razlikuje šest slogov komuniciranja, in sicer komuniciranje, ki je odvisno od drugih (spravljlivo, samoomalovažujoče in nekreativno), komuniciranje, ki je usmerjeno proti drugemu (obtožujoče, strogo kontrolirajoče, agresivno in omalovažujoče), komuniciranje za druge (bolj pretanjeno, blažje kontrolirajoče in zaščitniško), površinsko komuniciranje (vsakodnevno, običajno in konvencionalno), komuniciranje, ki se distancira od drugih (strogo racionalno, analitično, raziskovalno, vezano na vsebino in dejstva in brezosebno), komuniciranje z drugimi (odkrito, osredotočeno, demokratično, kvalitetno, kreativno in uspešno).

Broderick (2004) pa razlikuje naključen govorni komunikacijski slog, previden govorni komunikacijski slog, neformalen pisni komunikacijski slog in formalen pisni komunikacijski slog.

»Pri naši komunikaciji s strankami pogosto ne ločimo privatne od profesionalne identitete

in uporabljamo svoje najbolj tipične načine povratnega reagiranja – komunikacijske sloge,« pravita Turk in Skalar (2001). Pri komunikaciji razlikujeta ocenjevalni slog, interpretativni slog, slog izražanja podpore, poizvedovalno-raziskovalni slog, slog predlaganje takojšnje rešitve in razumevajoči slog.

OPIS METODE, VZORCA IN UPORABLJENEGA INSTRUMENTARIJA

Uporabili bomo podatke, pridobljene v širši raziskavi med predstavniki organizacij, ki sodelujejo s kriminalisti. Opravili smo jo za potrebe priprave doktorske disertacije. Omejili se bomo na podatke, pridobljene med predstavniki centrov za socialno delo, in jih analizirali.

Predmet našega raziskovanja je bilo proučevanje sodelovanja in odnosov med kriminalisti in predstavniki centrov za socialno delo, ocene interpersonalnih kompetenc kriminalistov in ocene uporabe komunikacijskih slogov kriminalistov, ki so jih podali predstavniki centrov za socialno delo. Cilj raziskave je bil ugotoviti, ali so interpersonalne kompetence kriminalistov, uporaba njihovih komunikacijskih slogov in sodelovanje in odnosi kriminalistov s predstavniki centrov za socialno delo kako povezani.

V Sloveniji je 62 centrov za socialno delo. Na vsak center za socialno delo smo konec novembra 2004 poslali po pet anketnih vprašalnikov, skupno torej 310 anketnih vprašalnikov. Do 15. februarja 2005 smo prejeli 117 vprašalnikov, torej 34,5 %.

Med sociodemografske dejavnike smo šteli podatke o spolu, starosti, izobrazbi, delovni dobi, času dela na centru za socialno delo in pogostosti komuniciranja s kriminalisti.

Trditve s katerimi smo merili sodelovanje in odnose, so anketiranci označili na petstopenjski lestvici, pri čemer je ocena 1 pomenila nikoli, ocena 2 redko, ocena 3 včasih, ocena 4 pogosto in ocena 5 vedno.

S pomočjo faktorske analize smo 28 trditev, s katerimi smo merili sodelovanje in odnose, združili v pet sklopov, in sicer »formalno sodelovanje«, »neformalno sodelovanje«, »odnos s kriminalisti«, »načrtovanje sodelovanja« in »skupna mnenja«. Vseh pet sklopov smo združili v odvisno spremenljivko, ki smo jo poimenovali »sodelovanje in odnosi«.

Anketiranci so ocenili interpersonalne kompetence kriminalistov, kot so odkritost, kompetentnost, kritičnost, spoštljivost, prilagodljivost, realnost, dostopnost, objektivnost, iskrenost, zapljivost ipd., na petstopenjski lestvici, pri čemer je ocena 1 pomenila, da za kriminaliste, s katerimi sodelujejo, opis ne velja, ocena 5 pa je pomenila, da za kriminaliste, s katerimi sodelujejo, opis velja. Vmesne stopnje so bile v razponu od 2 do 4. Vseh 20 opisov smo združili v neodvisno spremenljivko »interpersonalne kompetence«.

Trditve, s katerimi smo merili pogostost uporabe komunikacijskih slogov kriminalistov, so anketiranci delavci centrov za socialno delo označili na petstopenjski lestvici, pri čemer je ocena 1 pomenila nikoli, ocena 2 redko, ocena 3 včasih, ocena 4 pogosto in ocena 5 vedno. Vseh 24 trditev, s katerimi smo merili pogostost uporabe komunikacijskih slogov, smo s pomočjo faktorske analize združili v pet sklopov komunikacijskih slogov, in sicer »odklonilni«, »pritrjevalni«, »racionalni«, »iskreni« in »indiferentni«. Vseh pet sklopov smo združili v neodvisno spremenljivko »ocena uporabe komunikacijskih slogov«.

REZULTATI

ANALIZA SOCIODEMOGRAFSKIH PODATKOV DELAVCEV CENTROV ZA SOCIALNO DELO

V vzorec smo zajeli 117 anketirancev. Med njimi je bilo 15 moških (12,8 %) in 102 ženske (87,2 %). Starost je navedlo 116 anketirancev, ki so bili stari od 25 do 61 let. Povprečna starost anketirancev je bila 42,2 leta. Izobrazbo je navedlo 117 anketirancev. Od tega jih je imelo 21 (17,9 %) višješolsko izobrazbo, 58 (49,6 %) visoko strokovno in 38 (32,5 %) univerzitetno ali več. Anketiranci so imeli povprečno 19,06 leta delovne dobe, na centru za socialno delo pa so bili zaposleni v povprečju 14,49 leta.

Zanimalo nas je, kako pogosto anketiranci komunicirajo s kriminalisti. Največ, kar 91 (77,8 %) anketirancev je navedlo, da s kriminalisti komunicirajo nekajkrat letno, 21 (17,9 %) anketirancev je navedlo, da s kriminalisti komunicirajo nekajkrat na mesec, in samo 5 (4,3 %) jih je navedlo, da s kriminalisti komunicirajo vsak dan.

Tabela 1: Povezanost med neodvisnimi in odvisno spremenljivko

Spremenljivka	Interpersonalne kompetence	Odklonilni slog	Pritrjevalni slog	Racionalni slog	Iskreni slog	Indiferentni slog	Sodelovanje in odnosi
Interpersonalne kompetence	1						
Odklonilni slog	-,626**	1					
Pritrjevalni slog	-,199*	,322**	1				
Racionalni slog	-,306**	,498**	,144*	1			
Iskreni slog	,522**	-,630**	-,179*	-,517**	1		
Indiferentni slog	-,470**	,646**	,295**	,640**	-,698**	1	
Sodelovanje in odnosi	,455**	-,524**	,116*	-,348**	,532**	-,399**	1

*p < 0,05; **p < 0,01

Tabela 2: Statistično pomembne razlike glede na pogostost komuniciranja

Spremenljivka	F	p	Povprečna srednja vrednost
Interpersonalne kompetence	3,172	0,046	3,89
Odklonilni slog	5,599	0,005	2,05
Racionalni slog	6,316	0,003	3,15
Iskreni slog	7,577	0,001	3,73
Indiferentni slog	10,958	0,000	2,67
Sodelovanje in odnosi	15,604	0,000	2,48

UGOTAVLJANJE POVEZANOSTI

S pomočjo korelacijske analize smo ugotavljali povezanost med neodvisnimi in odvisno spremenljivko. Rezultate prikazujemo v tabeli 1.

Iz tabele lahko med drugim razberemo, da anketiranci, ki bolj pogosto pozitivno ocenjujejo »interpersonalne kompetence« kriminalistov, tudi bolj pogosto poročajo, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »iskreni« slog komuniciranja, in bolj pogosto pozitivno ocenjujejo »sodelovanje in odnose«.

Anketiranci, ki bolj pogosto poročajo, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »odklonilni«, »racionalni« in »indiferentni« slog, manj pogosto pozitivno ocenjujejo »sodelovanje in odnose«.

Anketiranci, ki bolj pogosto poročajo, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »iskreni« slog komuniciranja, tudi bolj

pogosto pozitivno ocenjujejo »sodelovanje in odnose«.

Zanimalo nas je tudi, ali obstajajo statistično pomembne razlike med posameznimi neodvisnimi in odvisno spremenljivko glede na spol. S pomočjo t-testa smo ugotovili, da obstaja statistično pomembna razlika samo pri oceni uporabe »pritrjevalnega sloga« komuniciranja ($t = 2,792$, $p = 0,011$), saj anketiranci višje ocenjujejo (srednja vrednost 2,39), da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »pritrjevalni« slog komuniciranja, kot anketiranke (srednja vrednost 2,09).

S pomočjo analize variance smo ugotavljali, ali obstajajo statistično pomembne razlike med posameznimi neodvisnimi in odvisno spremenljivko glede na pogostost komuniciranja anketirancev s kriminalisti. Ugotovili smo, da obstajajo statistično pomembne razlike pri nekaterih spremenljivkah. Rezultate prikazujemo v tabeli 2.

Anketiranci, ki s kriminalisti sodelujejo nekajkrat na leto, so spremenljivko »interpersonalne kompetence« ocenili nekoliko pod povprečjem (srednja vrednost 3,83), tisti, ki s kriminalisti sodelujejo nekajkrat na mesec, so jo ocenili nekoliko nad povprečjem (srednja vrednost 4,00), anketiranci, ki s kriminalisti sodelujejo nekajkrat na teden, pa so jo ocenili najvišje (srednja vrednost 4,48).

Anketiranci, ki s kriminalisti sodelujejo nekajkrat na leto, so nadpovprečno ocenili, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »odklonilni« (srednja vrednost 2,13), »racionalni« (srednja vrednost 3,24) in »indiferentni« slog (srednja vrednost 2,38), hkrati pa so podpovprečno ocenili, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »iskreni« slog (srednja vrednost 3,63).

Anketiranci, ki s kriminalisti sodelujejo nekajkrat na mesec, so podpovprečno ocenili, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »odklonilni« (srednja vrednost 1,82), »racionalni« (srednja vrednost 2,95) in »indiferentni« (srednja vrednost 1,94), hkrati pa so nadpovprečno ocenili, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »iskreni« slog (srednja vrednost 4,02).

Anketiranci, ki s kriminalisti sodelujejo nekajkrat na teden, so še nekoliko bolj podpovprečno ocenili, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »odklonilni« (srednja vrednost 1,55), »racionalni« (srednja vrednost 2,33) in »indiferentni« slog (srednja vrednost 1,20), hkrati pa so še nekoliko bolj nadpovprečno ocenili, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo »iskreni« slog (srednja vrednost 4,36).

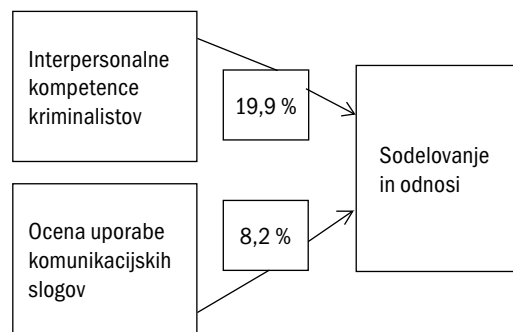
Anketiranci, ki s kriminalisti sodelujejo nekajkrat na leto, so spremenljivko »sodelovanje in odnosi« ocenili nekoliko pod povprečjem (srednja vrednost 3,47), tisti, ki s kriminalisti sodelujejo nekajkrat na mesec, so jo ocenili nekoliko nad povprečjem (srednja vrednost 3,93) in anketiranci, ki s kriminalisti sodelujejo nekajkrat na teden, so jo ocenili najvišje (srednja vrednost 4,03).

V nadaljevanju smo opravili še regresijsko analizo za odvisno spremenljivko »sodelovanje in odnosi« in neodvisni spremenljivki »interpersonalne kompetence« in »ocena uporabe komunikacijskih slogov«.

Rezultati, ki jih prikazujemo v sliki 1, so pokazali, da lahko z vplivom interpersonalnih kompetenc kriminalistov pojasnimo 19,9 % variance ($R^2 = 0,199$, $F = 23,793$, $p = 0,000$) sodelovanja

in odnosov med kriminalisti in delavci centrov za socialno delo. Z vplivom uporabe komunikacijskih slogov kriminalistov pa lahko pojasnimo 8,2 % variance ($R^2 = 0,082$, $F = 9,220$, $p = 0,003$) sodelovanja in odnosov med kriminalisti in delavci centrov.

Slika 1: Rezultati regresijske analize

RAZPRAVA

Sodelovanje med posamezniki in organizacijami je pomembno za uspešno delo in reševanje problemov. Na sodelovanje in odnose med posamezniki in organizacijami vplivajo različni dejavniki – politični, ekonomski, socialni, tehnološki in internacionalni. V pričujočem prispevku smo ugotavljali povezanost med interpersonalnimi kompetencami kriminalistov, oceno uporabe njihovih komunikacijskih slogov in sodelovanjem in odnosi med kriminalisti in delavci, delavkami centrov za socialno delo.

Ugotovili smo močno pozitivno in statistično značilno povezanost med interpersonalnimi kompetencami kriminalistov, uporabo iskrenega sloga komuniciranja kriminalistov in sodelovanjem in odnosi med kriminalisti in delavci, delavkami centrov za socialno delo. Predstavniki, predstavnice centrov za socialno delo, ki so bolje ocenili interpersonalne kompetence kriminalistov, so tudi pogosteje poročali, da kriminalisti pri komunikaciji z njimi uporabljajo iskreni slog komuniciranja, hkrati so tudi bolje ocenili medsebojno sodelovanje in odnose.

Ugotovili smo tudi, da delavci, delavke centrov za socialno delo, ki pogosteje sodelujejo s kriminalisti, bolje ocenjujejo njihove interpersonalne kompetence, pogosteje ocenjujejo, da kriminalisti pri komuniciranju z njimi uporabljajo iskreni slog komuniciranja, in bolje ocenjujejo medsebojno sodelovanje.

Tako smo ugotovili, da na sodelovanje in odnose med kriminalisti in predstavniki centrov za socialno delo vplivajo interpersonalne kompetence kriminalistov in njihov slog komuniciranja. Z interpersonalnimi kompetencami kriminalistov smo pojasnili 19,9 % variance, z uporabo komunikacijskih slogov kriminalistov pa smo pojasnili 8,2 % variance sodelovanja in odnosov med kriminalisti in delavci oziroma delavkami centrov za socialno delo.

Te ugotovitve lahko razumemo v kontekstu boljšega medsebojnega poznavanja med enim in drugim v primerih, ko je njihovo komuniciranje pogostejše. Na podlagi predstavljenih ugotovitev vodilnim v policiji in vodilnim v centrih za socialno delo priporočamo, da si prizadevajo za čim pogostejše neposredno strokovno sodelovanje med kriminalisti in delavci, delavkami centrov za socialno delo v različnih oblikah. Policiji in centrom za socialno delo svetujemo, da identificirajo delovna področja, na katerih bi lahko bilo medsebojno sodelovanje pogostejše. Kjer je le mogoče, bi kazalo oblikovati delovne skupine, v katerih bi kriminalisti in delavci, delavke centrov za socialno delo naloge čim pogosteje opravljali skupaj. Očitno je namreč, da pogostejši delovni stiki med enim in drugim dvigujejo kvaliteto njihovega medsebojnega sodelovanja in posledično kvaliteto opravljanja nalog.

VIRI

- Brajša, P. (1993), *Pedagoška komunikologija*. Ljubljana: GLOTTA Nova.
- Bric, F. (1994), *Normativi in standardi za opravljanje socialno varstvenih storitev na področju socialnega varstva polnoletnih storilcev kaznivih dejanj*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Broderick, J. P. (2004), *Linguistics, Language Structure, Language Variation, and Plain Language*. <http://web.odu.edu/al/jpbroder/lingangvarplainlang.ppt> (2. 9. 2004).
- Burleson, B. R. (1995), Personal Relationships as a Skilled Accomplishment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12: 575-581.
- Foltz, R. G. (1981), Communication in Contemporary Organizations. V: Reus, K., Silvis, D. (ur.), *Inside Organizational Communication*. New York: Longman (5-16).
- Howden, J. C. (1994), Competitive and Collaborative Communicative Style: American Men and Women, American Men and Japanese Men. *Intercultural Communication Studies*, 4: 1-10.
- Koncilja, F. (2002), *Sodelovanje med policijo in centri za socialno delo*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola (diplomska naloga).
- Lasswell, H. (1960), *The Structure and Function of Communication in Society*. V: Schramm, W., *Mass Communication Urbana*. University of Illinois (117-130).
- Lauffer, A. (1984), *Strategic Marketing For Not-for-profit Organizations: Program and Resource Development*. New York: The Free Press, Macmillan.
- Lobnikar, B., Pagon, M. (1995), Elementi socialnega dela pri opravljanju policijske dejavnosti. *Zbornik strokovno znanstvenih razprav* (Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve), 8, 6: 165-177.
- Miller, S., et al. (1988), *Gespräche selbstsicher und ebenbürtig führen*. Landensberg: MVG.
- Mosley C. D., Pietri H. P., Megginsson C. L. (1996), *Management: Leadership in Action*. New York USA: Harper Collins College Publishers (5. izdaja).
- Mumel, D. (1998), Tržno komuniciranje v konkurenčnem okolju – nujnost integriranega pristopa. *Teorija in praksa*, 4: 660-670.
- Palmer, T., Pagon, M. (2002), Socialno delo v policiji. V: Pagon, M. (ur.) *Tretji slovenski Dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Rosengren, K. E. (2000), *Communication: An introduction*. London: Sage.
- Satir, V. (1972), *Selbstwert und Kommunikation*. München: Pfeiffer.
- Schramm, W. (1963), Raziskovanje sporočanja v Združenih državah Amerike. *Komunikološka hrestomatija*, 2. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede (prevod K. V. Erjavec).
- Schulz von Thun, F. (1989), *Miteinander reden II Rowohl*. Reinbek.
- Sholckley-Zalabak, P. (1999), *Fundamentals of Organizational Communication*. New York: Longman (4. izdaja).
- Trček, J. (1998), *Medosebno komuniciranje: Kontaktna kultura*. Ljubljana: Korona Plus.
- Trunk Širca, N., Tavčar, M.I. (1998). *Management nepridobitnih organizacij*. Koper: Visoka šola za management.
- Turk, S., Skalar, T. (2001). Komuniciranje in obvladovanje konfliktov za policiste. Ljubljana: Policijska akademija (seminarsko gradivo).
- Ule, M., Kline, M. (1996), *Psihologija tržnega komuniciranja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ury, W. (1998). *Od nasprotovanja do sodelovanja: Kako preseči zavrnitev*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Veichio, P. R. (2000). *Organizational Behavior*. USA: Harcourt of College Publishers.
- Vodopivec, K. (1959), Socialni delavci pri okrajnih tajništvi za notranje zadeve. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* (Ljubljana: Republiški sekretariat za notranje zadeve), 1: 39-45.
- Wetzel, P. J. (1988), Are »Powerless« Communication Strategies the Japanese Norm? *Journal of Language in Society*, 17, 4: 555-564.